

Dönem : 1

Toplantı : 2 MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 283 e | nci ek

Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair 4541 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine, bâzı maddeler eklenmesine ve bâzı maddeleriyle bâzı kanunların kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve C. Senatosu İçel Üyesi Cavit Tefik Okyayuz ve 6 arkadaşının, 4541 sayılı Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine, bâzı maddeler eklenmesine ve 5046, 5671, 6010, 6834 ve 7164 sayılı kanunların kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporu (M. Meclisi 1/309, 2/338, C. Senatosu 1/265)

(Not : Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 194)

Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 2488

13 . 7 . 1963

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 6 . 7 . 1963 gün ve 3351 - 16327 sayılı yazınıza karşılıktır :

Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair 4541 sayılı Kanunda değişiklik yapılması ve bâzı kanunların kaldırılması hakkındaki kanun tasarısının, Millet Meclisince kabul olunan metni, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun 12 . 7 . 1963 tarihli 92 ne Birleşiminde 3 neü ve yürürlük maddeleri hariç, değiştirilerek kabul edilmiş, dosya ilişikte sunulmuştur.

Arz ederim.

Saygılarımla.

Suad Hayri Ürgüplü
Cumhuriyet Senatosu Başkanı Y.
İhsan Hamit Tigrel

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 1/309, 2/338
Karar No. : 114

17 . 7 . 1963

Yüksek Başkanlığa

Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair 4541 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine, bâzı maddeler eklenmesine ve bâzı maddeleriyle bâzı kanunların kaldırılmasına dair kanun tasarısı ile C. Sena eklenmesine ve bazı maddeleriyle bazı kanunla-

kadaşının, 4541 sayılı Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine, bâzı maddeler eklenmesine ve 5046, 5671, 6010, 6834 ve 7164 sayılı kanunların kaldırılmasına dair kanun teklifi C. Senatosunca yapılan değişikliğiyle birlikte komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi :

Tasarımın 1 nci maddesi ile değiştirilen 4541 sayılı Kanunun 5, 8 ve 19 ncu maddeleri ile, ek 3 ncu maddesinde C. Senatosunca yapılan değişiklikler de komisyonumuzca benimsenmiştir. 2 nci madde ile ek 1, 2, 4 ve 5 nci maddeler ve 3, 4 ve 5 nci maddeler Cumhuriyet Senatosunca aynen kabul edildiği için kesinleşmiş bulunmaktadır.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere, Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu

Başkanı
Denizli
H. Oral

Başkan V.
Erzurum
N. Diler

Artvin
S. Eminağaoğlu

Kars
L. Aküzüm

Konya
S. Aytan

Siirt
C. Aydın

Bu rapor Sözcüsü ve

Kâtip
İzmir
M. Uyar

Kayseri
Söz hakkım mahfuzdur.
A. Aras

İçel
C. Kılıç

Bu rapor Sözcüsü
İstanbul
S. Vardarlı

Kayseri
M. Göker

Elâzığ
Bazı maddelerine
muhalifim.
N. Güray

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair 4541 sayılı Kanunda değişiklik yapılması ve bazı kanunların kaldırılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 4541 sayılı Kanunun 5, 8 ve 19 ncu maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 5. — Mahalle muhtar ve ihtiyar heyeti seçimleri, köy muhtar ve ihtiyar meclisi seçimleri ile aynı dönemde ve aynı günde yapılır.

Bu seçimde, birinci maddedeki esaslara göre mahalle muhtarlığı kurulan her mahalle bir seçim çevresidir. Her seçim çevresi gerektiği kadar sandık bölgesine ayrılır.

Mahalle muhtar ve ihtiyar heyeti seçimlerinde, seçim çevresinde kayıtlı seçmenler tarafından çoğunluk usulüne göre ayrı ayrı bir muhtar ile 4 asıl, 4 yedek üye seçilir.

Madde 8. — Mahalle muhtarlığına ve ihtiyar heyeti üyeliğine seçilebilmek için şu şartlar aranır :

1. Türk vatandaşı olmak,
2. 25 yaşını bitirmiş olmak,
3. Seçimin başlangıcından evvel en az bir yıldan beri bu mahallede yerleşmiş bulunmak,
4. Askerlik görevini yapmış olmak veya yapmış sayılmak,
5. Türkçe okuyup yazma bilmek,
6. İzinsiz olarak yabancı Devlet resmi hizmetinde bulunmuş olmamak,
7. Kısıtlı olmamak,
8. Kamu hizmetlerinden yasaklı olmamak,
9. Hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, kaçakçılık, sahte evrakı bilerek kullanmak, dolanlı iflâs, inancı kötüye kullanmak, zimmet, ihtilâs, irtikap, rüşvet gibi yüz kızartıcı suçlardan biri ile veya ağır hapis veya taksirli suçlar hariç olmak üzere 5 yıldan fazla hapis cezası ile mahkûm olmuş bulunmamak.

Bu fıkrada belirtilenler affedilmiş olsalar da seçilemezler.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, İl Genel Meclisi, Belediye Meclisi üyeleri, Belediye başkanları, askerler, yargıçlar, Devlet ve kamu idare kurum ve teşekkülleri ile tesis ve ortaklıklarında görevli memur ve hizmetliler mahalle muhtarlığına ve ihtiyar heyeti üyeliğine adaylığını koyamazlar ve seçilemezler.

Madde 19. — Muhtar ve üye olmak için lâzımgelen şartlardan her hangi birine, seçildikten sonra hâle geldiği takdirde muhtarlık ve üyelik sıfatı kalkar.

Ancak, bu sıfatın kaybedildiğine veya üyelere birinin veya muhtarın istifasının kabulüne veya bunların 15 günden fazla özürsüz olarak göreve devamsızlığı sebebiyle müstafi sayılması il ve ilçe idare kurullarınca karar verilir.

Muhtarlık her hangi bir şekilde boşaldığı takdirde mahallin mülkiye âmirinin bir hafta içinde yapacağı tebligat üzerine birinci üye, geçici olarak muhtarlık görevine bakar.

Asli üyelere hâsıl olacak boşalmalara muhtarın daveti üzerine yedek üyeler sırası ile gelirler.

Yedek üye kalmaz ve asıl üye sayısı da ikiden aşağı düşerse muhtar veya birinci üye durumu bir yazı ile derhal ilçe seçim kurulu başkanlığına bildirir.

Bunun üzerine ilçe seçim kurulu oy verme gününü belirtep ilân ederek o mahallede yeniden seçim yaptırır. Eğer üyelerle beraber muhtarlık da boşalmış ise üye seçimi ile birlikte muhtar seçimi de yapılır. Yalnız muhtarlığın boşalması halinde, muhtar seçimi, her yıl köy muhtarları ara seçimi ile aynı günde yapılır.

Bu suretle seçilen yeni muhtar ve ihtiyar heyeti üyelerinin görevi o seçim dönemi sonuna kadar devam eder.

CUMHURİYET SENATOSUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair 4541 sayılı Kanunda değişiklik yapılması ve bazı kanunların kaldırılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 4541 sayılı Kanunun 5, 8 ve 19 ncu maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 5. — Mahalle muhtar ve ihtiyar heyeti seçimleri, köy muhtar ve ihtiyar meclisi seçimleri ile aynı dönemde ve aynı günde yapılır.

Bu seçimde, birinci maddedeki esaslara göre mahalle muhtarlığı kurulan her mahalle bir seçim çevresidir. Her seçim çevresi gerektiği kadar sandık bölgesine ayrılır.

Mahalle muhtar ve ihtiyar heyeti seçimlerinde, seçim çevresinde kayıtlı seçmenler tarafından çoğunluk usulüne göre ayrı ayrı bir muhtar ile 4 asıl, 4 yedek üye seçilir.

Madde 8. — Mahalle muhtarlığına ve ihtiyar heyeti üyeliğine seçilebilmek için şu şartlar aranır :

1. Türk vatandaşı olmak,
2. 25 yaşını bitirmiş olmak,
3. Seçimin başlangıcından evvel en az bir yıldan beri mahallede yerleşmiş bulunmak,
4. Askerlik görevini yapmış olmak veya yapmış sayılmak,
5. Türkçe okuyup yazma bilmek,
6. İzinsiz olarak yabancı devlet resmî hizmetinde bulunmuş olmamak,
7. Kısıtlı olmamak,
8. Kamu hizmetlerinden yasaklı olmamak,
9. Hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, kaçakçılık, sahte evrakı bilerek kullanmak, dolanlı iflâs, inancı kötüye kullanmak, zimmet, ihtilâs, irtikâp, rüşvet gibi yüz kızartıcı suçlardan biri ile veya ağır hapis veya taksirli suçlar haric olmak üzere 5 yıldan fazla hapis cezası ile kesin olarak hüküm giymemiş bulunmak.

Bu fıkrada belirtilenler affedilmiş olsalar da seçilemezler.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, il genel meclisi, belediye meclisi üyeleri, belediye başkanları, askerler, yargıçlar, Devlet ve kamu idare kurum ve teşekkülleri ile tesis ve ortaklıklarında görevli memur ve hizmetliler mahalle muhtarlığına ve ihtiyar heyeti üyeliğine adaylığını koyamazlar ve seçilemezler.

Madde 19. — Muhtar ve üye olmak için lâzımgelen şartlardan her hangi birine, seçildikten sonra hâle geldiği takdirde muhtarlık ve üyelik sıfatı kalkar.

Ancak, bu sıfatın kaybedildiğine veya üyelere birinin veya muhtarın istifasının kabulüne veya bunların 15 günden fazla özürsüz olarak göreve devamsızlığı sebebiyle müstafi sayılmasına il ve ilçe idare kurullarınca karar verilir.

Muhtarlık her hangi bir şekilde boşaldığı takdirde mahallin mülkiye âmirinin bir hafta içinde yapacağı tebligat üzerine birinci üye, geçici olarak muhtarlık görevine bakar.

Asıl üyeliklerde hâsıl olacak boşalmalara muhtarın daveti üzerine yedek üyeler sırası ile gelirler.

Yedek üye kalmaz ve asıl üye sayısı da ikiden aşağı düşerse muhtar veya birinci üye durumu bir yazı ile derhal ilçe seçim kurulu başkanlığına bildirir.

Bunun üzerine ilçe seçim kurulu oy verme gününü belirtip ilân ederek o mahallede yeniden seçim yaptırır. Eğer üyelerle beraber muhtarlık da boşalmış ise üye seçimi ile birlikte muhtar seçimi de yapılır. Yalnız muhtarlığın boşalması halinde, muhtar seçimi, her yıl köy muhtarları ara seçimi ile aynı günde yapılır.

Bu suretle seçilen yeni muhtar ve ihtiyar heyeti üyelerinin görevi o seçim dönemi sonuna kadar devam eder.

EK MADDE 3. — Birı muhtar, diğeri ihtiyar heyeti üyesi adaylarına aidolmak üzere iki ayrı oy puslası doldurularak bir zarfa konur ve sandığa atılır.

Oy puslalarına muhtarlık için bir ve üyelik için de 8 adayın adı ve soyadı yazılır.

Daha az ad yazılı oy puslaları olduğu gibi kabul edilir. Fazla ad yazıldığı takdirde sondan başlanarak fazla adlar hesaba katılmaz. Aynı ad birkaç defa yazılmış ise tek oy sayılır. Kurulca okunamıyan veya kime aidolduğu anlaşılamiyan veya siyasi parti rumuzu taşıyan oy puslaları hesaba katılmaz.

Seçmen, dilediği adayları yazarak muhtar ve üyeler için ayrı ayrı veya bunlardan yalnız biri için oy puslası doldurmakta serbest olduğu gibi basılı oy puslalarında yazılı adlardan dilediğini silip istediği ismi yazabilir.

Seçim sonunda, o çevrede en çok oy kazanan muhtar adayı muhtarlığa ve üye adaylarından sırası ile 4 ü asıl, 4 ü yedek üyeliğe seçilmiş olur. Eşit oy alanlar bulunursa kur'a çekilerek kazanan ön sıraya alınır.

İlçe seçim kurullarınca oy sonuçları birleştirildikten sonra seçilenlere tutanakları verilir ve derhal ilân edilir. Mahallin mülkiye âmirine de bildirilir.

C. Senatosunun kabul ettiği metin

EK MADDE 3. — Biri muhtar, diğeri ihtiyar heyeti üyesi adaylarına aidolmak üzere iki ayrı oy puslası doldurularak bir zarfa konur ve sandığa atılır.

Oy puslalarına muhtarlık için bir ve üyelik için de 8 adayın adı ve soyadı yazılır.

Daha az ad yazılı oy puslaları olduğu gibi kabul edilir. Fazla ad yazıldığı takdirde sondan başlanarak fazla adlar hesaba katılmaz. Aynı ad bir kaç defa yazılmış ise tek oy sayılır. Kurulca okunamıyan veya kime aidolduğu anlaşılamıyan veya siyasi parti rumuzu taşıyan oy puslaları hesaba katılmaz.

Seçmen, dilediği adayları yazarak muhtar ve üyeler için ayrı ayrı veya bunlardan yalnız biri için oy puslası doldurmakta serbest olduğu gibi basılı oy puslalarında yazılı adlardan dilediğini silip istediği ismi yazabilir.

Seçim sonunda, o çevrede en çok oy kazanan muhtar adayı muhtarlığa ve üye adaylarından sıra ile 4 ü asıl, 4 ü yedek üyeliğe seçilmiş olur. Oylarda eşitlik olursa öğrenim durumu üstün olan sırada öne alınır. Bunda da eşit iseler yaşı büyük olan nazara alınır. Yaşları da eşit ise ad çekilir.

İlçe seçim kurullarınca oy sonuçları birleştirildikten sonra seçilenlere tutanakları verilir ve derhal ilân edilir. Mahallin Mülkiye Âmirine de bildirilir.